

Voorstelling bisschop Jacques Gaillot
Antwerpen, 5 november 2010
Colloquium “Kompas op de toekomst”

Jacques Gaillot aan u voorstellen in zeven minuten.
Daar gaan we!

Hij is geboren op 11 september – nine eleven – 1935 te Saint-Dizier, een goede 200 km ten Oosten van Parijs. In een warm katholiek gezin. Zijn vader was wijnhandelaar.

Zijn verlangen dom priester te worden situeert hij rond de leeftijd van 6 jaar, onder invloed van de mooie liturgie, de dagelijkse mis in het klooster in de buurt. Dit belette hem niet om aan het einde van zijn middelbare school toch even te aarzelen. Wiskunde en fysica trokken hem bijzonder aan.

Hij trekt dan toch naar het grootseminarie, en begint aan de opleiding tot priester. Studietijd die onderbroken wordt door 28 maanden legerdienst, waarvan twee volle jaren in Algerije. Een ervaring die haar sporen nalaat. Hij weet voortaan waarom hij voor de geweldloosheid kiest. De preken van Martin Luther King, die hij in het Frans te lezen krijgt enkele jaren na zijn priesterwijding, zullen alleen bevestigen dat dit ook alles met het evangelie te maken heeft.

“Had men me geweigerd als priesterkandidaat, dan had ik misschien wel barman of bloemist willen worden” heeft hij ooit gezegd. Barman: een ideale job om contacten te leggen met vele mensen. En bloemist... omdat hij van bloemen houdt!

Na Algerije wordt hij naar Rome gestuurd, voor een licentie in de theologie. We zijn in 1959, het 2^e Vaticaans concilie is aangekondigd, maar nog niet begonnen. De sfeer in Rome? “Het was er als een nieuwe lente, alles stond klaar om open te bloeien!” In 1961 wordt hij tot priester gewijd, en mag dan nog een jaar verder zijn studies in Rome gaan afmaken.

Het is in Rome dat hij de priesterfraterniteiten van Charles de Foucauld leert kennen. Hij zal er lid van blijven, tot op vandaag. Charles de Foucauld zal hem blijven inspireren: de man die zich liet leiden door de gebeurtenissen, en die koos voor een spiritualiteit die alle machtsmisbruik uitsluit: tussen moslims aanwezig zijn, hen liefhebben en dus respecteren. Zoals de monniken van Tibherine, die we nu ook leren kennen via de film “Des hommes et des dieux”.

Eenmaal afgestudeerd komt hij in het vormingswerk terecht. Hij mag les en vorming geven aan priesterkandidaten, aan toekomstige permanente – gehuwde – diakens, en tenslotte aan hen die voor de vorming van priesterkandidaten instaan: in Frankrijk en erbuiten. Een job die hij bijna altijd combineert met iets anders, o.a. “op het terrein”, in een parochie van zijn geboortestad.

Op die manier is hij 15 jaar bezig, als hij zijn eerste fulltime job krijgt: als algemeen secretaris van de bisschop van Langres – het bisdom waartoe hij door zijn wijding behoort. En nog eens 5 jaar later wordt hij tot bisschop benoemd. In Evreux. Hij vertelt dat hij op dat moment in de verste verte niet wist waar Evreux lag en zijn Larousse ter hand moest nemen om dit uit te zoeken! Als u het ook niet weet: Evreux ligt ongeveer 100 km ten Westen van Parijs!

Tot in 1982 een foutloos parcours. Maar hij is nog maar een paar maanden in functie, of de opschudding begint. Wie hem kent, weet nochtans dat hij fundamenteel dezelfde is gebleven, dezelfde die 15 jaar les heeft gegeven en 5 jaar algemeen vicaris is geweest. En dat hij nu doet wat

hij altijd aan anderen heeft voorgehouden – in de geest van het concilie. Maar dat doet hij nu “als bisschop” – en dat maakt blijkbaar een groot verschil. In Evreux ontdekt hij dat hij niet alleen de bisschop is van de katholieken, maar van allen.

“Ik ga ervan uit dat ik niet geroepen ben om van het evangelie te getuigen voor een minderheid van mensen die al overtuigd zijn. Ik ben niet alleen bisschop voor de christenen, om ‘onder ons te blijven’. Denken dat dit voortkomt uit een persoonlijke keuze van mij is een vergissing. Ik zit er voor niets tussen, en de kerk evenmin. Jezus alleen is verantwoordelijk, hij die in de synagoge van Nazaret zijn opdracht als volgt definieert: Ik ben gezonden om aan armen het goede nieuws te brengen...”

Vrij vlug wordt hij bijgevolg “Monseigneur des autres” – de titel van het eerste boek van hem dat in het Nederlands verschijnt, onder een andere treffende titel: “Als de kerk niet dient, dient ze tot niets”. Die ‘dienende’, diakonale aanwezigheid mag niet beperkt blijven tot de taak van iemand die daarvoor benoemd is – zoals een gevangenisbezoeker, of tot religieus bezielde mensen zoals abbé Pierre of moeder Theresa, het is ook de taak van de kerk als geheel, en dus ook van een bisschop. Dat is zijn overtuiging.

Vrij en vrank komt hij voor zijn mening uit. Distantieert zich van de Franse bisschoppen als het gaat over het goedpraten van de kernwapens, en van Rome als het gaat over homo’s of condooms, of over echtgescheidenen die de communie niet meer mogen ontvangen. Hij schiet met scherp op het asielbeleid van de minister van binnenlandse zaken Pasqua.

Hij is nog geen 13 jaar aan de slag, als hij op 13 januari 1995 door Rome gevraagd wordt om ontslag te nemen. Hij weigert, en wordt dan maar de woestijn in gestuurd als “titulair bisschop van Partenia”. Grote opschudding, in Frankrijk, maar ook ver daarbuiten. Protest dat evenwel niets uithaalt. Rome buigt niet. En Gaillot gaat door. Op de eerste verjaardag van zijn ontslag gaat op het internet het virtuele bisdom “Partenia” van start. Met maandelijkse bijdragen van zijn bisschop, in zeven talen wereldwijd verspreid.

Vrij en vrank komt hij voor zijn mening uit. En die vrijheid heeft hij niet willen inleveren, toen dit bij de ingang van het nieuwe millennium de voorwaarde bleek om weer volwaardig in het episcopaat te worden opgenomen. Vrij en vrank. En daarin gelijkt hij erg op onze huidige aartsbisschop, Léonard: die heeft ook geen probleem om te zeggen wat hij denkt. Maar voor de rest, zowel qua vorm als qua inhoud, staan beiden toch wel heel ver van elkaar.

Gaillot spreekt, en heeft het over het evangelie. Léonard spreekt, en heeft het over moraal en de traditionele kerkelijke leer. Gaillot spreekt, en nodigt zijn toehoorders uit om zich zelf een mening te vormen. Léonard spreekt, en hoopt zijn toehoorders te kunnen overtuigen van de waarheid – die hij kent. Jacques Gaillot spreekt, oordeelt niet, gaat in debat. Joseph Léonard spreekt, oordeelt en veroordeelt, en plaatst zich boven elk debat. Léonard confronteert ons met de kerk van het verleden. Jacques Gaillot toont ons de kerk van de toekomst: een kerk die weet wat ‘dienen’ betekent, en wil dienen. Daar zijn we hem bijzonder dankbaar voor!

Wij geloven met Jacques Gaillot in de toekomst. Kome wat komt! Kompas op de toekomst!

Jan Vanden Berghe